

Kommunens plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter

Innehåll

Bakgrund.....	3
Rättslig reglering och förutsättningar.....	3
Verksamheter	4
Information om hur kommunens räddningstjänst organiseras vid en allvarlig kemikalieolycka.....	5
Redogörelse av hur kommunens räddningstjänst larmas vid en allvarlig kemikalieolycka.	6
Vilka personella och materiella resurser som behövs och hur dessa ska samordnas vid en allvarlig kemikalieolycka.	6
Hur räddningsinsatser ska genomföras, både inom och utanför verksamhetens område, vid en allvarlig kemikalieolycka.	9
Redogörelse av hur allmänheten, närliggande verksamheter, och andra verksamhetsplatser som faller utanför tillämpningsområdet för lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ska varnas och informeras vid en allvarlig kemikalieolycka ,.....	10
Vilka åtgärder som allmänheten, närliggande verksamheter, samt verksamhetsplatser som faller utanför tillämpningsområdet för lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ska vidta i händelse av en sådan olycka.....	11
Uppgift om hur underrättelser till berörd myndighet i annan stat ska lämnas enligt 6 kap. 10 § tredje stycket lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.....	11

Bakgrund

Syftet med *Kommunens plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter* är att visa på räddningstjänstens förberedande åtgärder för att hantera en olycka på en sevesoverksamhet i den högre kravnivån.

Detta dokument utgör en sammanställning av de verksamhetsspecifika planer som används för Sevesoverksamheter inom Räddningstjänsten Skåne Nordvästs område samt en beskrivning för hur de används.

Dispositionen i denna plan följer rubriksättningen från bilaga 2 i MSBFS 2015:8.

Rättslig reglering och förutsättningar

Kravet på en kommunal plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter följer ur de två följande regleringarna:

- 1 kap. 3 § lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor och
- 3 kap. 6 § förordningen (SFS 2003:789) om skydd mot olyckor

Planerna ska finnas upprättade för de verksamheter som uppfyller den högre kravnivån enligt:

- Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor lag

En detaljerad kravställning över innehållet i planerna finns i:

- 4 § MSBFS 2015:8, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Kommunens plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter ska förnyas vart tredje år eller när det annars till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. I samband med att kommunen upprättar eller förnyar planen ska kommunen på lämpligt sätt ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter på planen (3 kap. 6 § FSO).

Verksamheter

Nedan beskrivs kortfattat de verksamheter inom RSNV:s geografiska område som omfattas av kraven. Verksamheterna i energihamnen beskrivs tillsammans då de har snarlika förutsättningar och riskbild.

Kemira Kemi AB

Kemira Kemi AB tillverkar kemikalier för industrier inom massa och papper, olja och gas, gruvindustri och vattenbehandling. Inom Kemiras område hanteras ett antal produkter i sådana mängder att verksamheterna omfattas av Sevesolagen högre kravnivå. Dessa produkter är svaveldioxid, väteperoxid och arbetslösning bestående av aromatiska kolväten. Det är i första hand större olyckor med svaveldioxid som kan ha en påverkan utanför industriområdet.

Preem Petroleum AB, Nordic Storage AB, Logicator AB (Energihamnen)

I energihamnen finns det flera företag som hanterar brandfarlig vara.

- Preems depå hanterar diesel och andra förnybara varor som inte klassas som brandfarlig vara enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.
- Nordic Storage AB bedriver lagring och hantering av olika oljeprodukter, främst eldningsolja och flygfotogen.
- Logicator AB hanterar och lagrar rå sulfatterpentin.

De flesta produkter som hanteras är brand- och miljöfarliga. I samband med lastning och lossning kan det finnas risk för brand och utsläpp. En brand eller ett utsläpp medför ingen större risk för att personer som vistas utanför anläggningen ska skadas. Däremot kan spridningen av brandrök orsaka besvär för personer utanför energihamnens område. Utsläpp av kemikalier kan orsaka skador på miljön.

LMI AB

LMI AB tillverkar gödsel- och träskyddsmedel, företaget utför även kemiska analyser och ger rådgivning till yrkesmässig växtodling. Inom verksamheten används ämnen som kan vara farliga och som återfinns i råvaror och produkter. De allvarigaste konsekvenserna bedöms uppstå vid en storbrand då brandgaserna kan innehålla nitrösa gaser. Dessa kan orsaka skador på människor utanför anläggningen. Olyckor med träskyddsmedel och vissa gödselmedel samt med natriumhypoklorit och kaliumhypoklorit kan orsaka miljöskador.

Information om hur kommunens räddningstjänst organiseras vid en allvarlig kemikalieolycka

RSNV:s uppdrag är att, inom sitt geografiska område, genomföra effektiva räddningsinsatser som påbörjas inom godtagbar tid. Förmågan att utföra effektiva räddningsinsatser grundar sig på den personella beredskapen och dess kompetens, beredskapens geografiska spridning samt de verktyg som finns till förfogande. Generell information om RSNV:s operativa förmåga finns i förbundets handlingsprogram som nås genom RSNV:s hemsida.

All resursuppbyggnad vid en insats sker initialt enligt framtagna larmplaner och därefter på order från vakthavande befäl eller räddningsledare. Uppbyggnaden av arbetet på skadeplats utgår från gällande ledningsdoktrin för räddningssamverkan i Nordvästra Skåne. Ledningsdoktrinen gäller för alla olika händelser och är inte specifik för de verksamheter som nämns i detta dokument.

De verksamheter som tas upp i *Kommunens plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter* har risker som kan generera allvarliga kemikalieolyckor. Om dessa scenarier inträffar, blir det med stor sannolikhet långvariga insatser som kan påverka flera delar av samhällets olyckshanterande förmåga, vilket i sin tur ställer krav på uthållighet och samverkan. Exempel på sådana komplexa händelser är utsläpp av farligt ämne, cisternbrand, omfattande brand i industri, olycka på särskilda objekt samt miljöskador.

För verksamheterna i detta dokument finns specifika dokument kopplat till respektive verksamhet. Räddningstjänsten och företagen genomför regelbundet övningar för att säkerställa planernas funktion och aktualitet. Det är dessa inövade planer och övrigt insatsstöd som visar hur räddningstjänsten kan komma att organisera sig vid en allvarlig kemikalieolycka.

Flera nivåer av insatsstöd används inom RSNV beroende på händelsens och verksamhetens art och komplexitet:

Insatsbilder

Alla automatlarmsobjekt inom RSNV har kopplade insatsbilder som insatspersonalen har tillgång till och kan använda redan innan framkomst till olycksplatsen. Insatsbilden ger en god överblick i första läget där detaljnivån inte behöver vara särskilt hög. En insatsbild visar bland annat angreppsvägar, var centralapparaten är placerad och en översiktsbild över byggnaden.

Insatsplaner

Insatsplaner beskriver visuellt hur ett område, byggnad eller våningsplan är utformat och visar eventuella risker eller hjälpmedel. Denna typ av underlag kan användas i en insats då det t.ex. blir aktuellt med invändig släckning (att hitta rätt, närmsta vägen), utse begränsningslinjer (läsa byggnaden, lokalisera brandcellsgränser etc.), bedöma risker (brandfarlig vara, högspanning etc.)

Insatsmetodiker

För vissa verksamheter krävs särskilda insatsmetodiker, energihamnen är ett sådant exempel.

Beredskapsplaner

Beredskapsplaner är en produkt av samarbetet mellan räddningstjänsten och de så kallade avtalsföretagen. För verksamheter med beredskapsplan finns en ledningsorganisation som harmoniserar med RSNV:s egna. Därmed har räddningstjänstens befäl på olika ledningsnivåer tillgång till personer från företaget som är specialister inom specifika områden. Beredskapsplanen är upprättad av företaget i samråd med räddningstjänsten och övas löpande.

Redogörelse av hur kommunens räddningstjänst larmas vid en allvarlig kemikalieolycka.

Kommunerna och de statliga myndigheterna ansvarar för räddningstjänst och ska se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen (LSO 6 kap. 10 §). RSNV har avtal med SOS Alarm AB om alarmering.

SOS-centralen på station Bårslöv finns i direkt anslutning till räddningstjänstens regionala ledningscentral. Den fysiska närheten och arbetet i samma teknisksystem gör att vakthavande befäl tidigt kan bilda sig en uppfattning om aktuella händelser och ibland frångå fastställda larmplaner för att resurskomplettera vid specifika händelser. På brandstationerna sker utalarmeringen digitalt och presenteras på Tv-monitorer och över utrop i högtalare. De högre befälen och deltidstationerna larmas via personsökare med telefon som sekundär larmväg. Fordon och handenheter får larm via Rakelnätet där larmen presenteras i fordons- och handenheterens displayer.

Vilka personella och materiella resurser som behövs och hur dessa ska samordnas vid en allvarlig kemikalieolycka.

Resurser inom räddningstjänsten

Resurserna inom RSNV delas in i taktiska enheter med olika typer av förmåga. Utöver de nedanstående finns ett antal specialresurser vilka inte behandlas i detalj i detta dokument.

Ledningsenhet: samordnar övriga taktiska enheter, utövar operativ ledning och samverkar med andra aktörer i insatsen.

Släck-/räddningsenhet: är dimensionerade och utrustade att enskilt eller i samverkan med andra enheter släcka bränder, hantera trafikolyckor och kemikalieolyckor samt att hantera andra händelser där ett hjälpbehov finns.

Höjdenhet: utrymning/livräddning och arbete på höjd till exempel håltagning.

Tankenhet: vattentransport och vattenförsörjning.

Kemenhet: är dimensionerad och utrustad att enskilt eller i samverkan med andra enheter hantera kemikalieolyckor.

Saneringsenhet: hanterar en personsanering av större antal drabbade människor vid exempelvis en kemikalieolycka.

Samverkan

Vid större händelser som pågår under lång tid, kräver mycket resurser och där det finns ett behov av expertkunskap, har RSNV ett stort antal samverkansparter. Precis som vid vilken räddningsinsats som helst finns övriga kommunala förvaltningar och aktörer såsom VA, teknik, miljö och hälsa, frivilligorganisationer, POSOM-grupper, trossamfund m.fl. som kan bistå vid insats.

Samverkan med närliggande räddningstjänster

RSNV har avtal med andra räddningstjänster i sitt närområde för att hantera större behov av resurser än det förbundet själv har tillgång till. Detta medför att det vid en olycka kan komma att användas resurser utanför RSNV:s egna område.

SOS Alarm

SOS Alarm tar emot nödsamtal och larmanrop och ser till att utalarmering sker av räddningstjänst, sjukvård och polis. På begäran av räddningsledare aktiverar SOS *Viktigt meddelande till allmänheten* – VMA (se kapitel 8 för mer information). SOS har även omfattande register med kontaktvägar till myndigheter, företag och nyckelpersoner.

Sjukvården/Regionen

Sjukvården ansvarar för att omhänderta skadade personer. I anslutning till allvarig olycka med många inblandade kommer sjukvårdspersonal att få uppgiften att bemanna uppsamlingsplats för skadade. Verksamheten på skadeplats leds av en sjukvårdsledare och en medicinskt ansvarig sköter prioriteringar och medicinska beslut. Till deras hjälp finns ambulanser och sjukvårdsgrupper. Sjukvården kommer att upprätta egna staber efter behov och kan även komma att ingå i räddningstjänstens stab.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap MSB

MSB är en central myndighet där tjänsteman i beredskap (TiB) kan nås 24 timmar om dygnet. TiB har kontaktvägar till experter och möjlighet att aktivera nationella resurser m.m. Keminheter med utbildad personal med avancerad utrustning för indikering, sanering och utrustning för att arbeta i kemisk miljö kan aktiveras genom MSB. Närmsta sådan resurs finns i Perstorp. MSB kan även bistå med experthjälp i form av bl.a. kemikoordinatorer. MSB är även samordnare för det avtal som finns med företag som har egen kemiberedskap och expertis.

Försvarmakten

Försvarmakten kan vid allvarig kemikalieolycka komma att bistå med personal, sanerings- och indikeringsresurser. Försvarmaktens personal kan hjälpa till med utrymnings- och evakueringsarbetet samt med logistik och underhåll. Försvarmaktens personal har egen skyddsutrustning, skyddsmask som tillsammans med industrifilter/kombinationsfilter klarar de flesta kemikalier på de avstånd från olyckan som kan bli aktuella för försvarets personal. Försvarmakten har även expertkunskaper som kan nyttjas vid olyckor med CBRN-E.

Polismyndigheten

Polisen har yttre befäl som samordnar polisresurserna från ledningsplats i anslutning till olyckan samt ett vakthavande befäl (VB) som styr resurserna från ledningscentral. Till polisens uppgifter vid allvarig kemikalieolycka hör att upprätta avspärkning, ansvara för identifiering och registrering av drabbade personer samt i vissa fall ansvara för att utrymning genomförs. För att egen personal inte ska drabbas har samtliga poliser personlig skyddsutrustning i form av filtermask med kombinationsfilter som skyddar mot de flesta kemikalier på de avstånd från olyckan som kan bli aktuella för polisen.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Skåne län har en TiB som kan nås 24 timmar om dygnet. TiB kan aktivera länsstyrelsens krisledningsgrupp. Det som länsstyrelsen främst kan bistå med vid allvarlig kemikalieolycka är information, hjälpa till att samordna regionala resurser och bidra med ökad miljökompetens. Skulle konsekvensen av en olycka bli så omfattande med påverkan i flera kommuner, även utanför RSNV:s medlemskommuner, kan länsstyrelsen ta över ansvaret för all räddningstjänst i den eller de berörda kommunerna. Denna möjlighet är av stor betydelse då en omfattande olycka annars skulle kunna få mycket stor påverkan för den enskilda kommunen, både ekonomiskt och beredskapsmässigt.

Släckmedelscentralen SMC

De stora verksamma bensinbolagen i Sverige äger gemensamt bolaget Släckmedelscentralen, SMC AB. Detta bolag tillhandahåller storskalig mobil släckutrustning med bl.a. pumpar, skumvätska, skumkanoner och brandslangar, primärt framtagna för att släcka eventuella bränder i oljecisterner på oljebolagens lagringsdepåer. SMC är indelat i 4 regioner och kan utnyttjas som resurs vid allvarliga kemikalieolyckor, stora industribränder och liknande. Den närmaste depån finns i Malmö.

Stab vid Bårslövs brandstation

Då behovet uppstår upprättas en regional stab vid Bårslöv brandstation i Helsingborg. Det finns rutiner för hur staben initieras, bemannas och hur de olika funktionerna i staben ska arbeta. I staben finns möjlighet för samverkande parter att medverka genom att ha en eller flera representanter på plats. Detta för att så många aktörer som möjligt ska ha samma lägesbild och vara överens om t.ex. prioriteringar och beslut i stort.

Stab Skåne

Stab Skåne är en regional ledningsresurs som aktiveras vid större händelser. Staben är grundbemannad med en stabschef och fyra stabsmedlemmar. Staben lyder under räddningsledaren ute på skadeplats.

Kommunikationssystem

Vid denna typ av händelser finns det ett stort behov av samverkan mellan olika organisationer. För att möjliggöra en effektiv kommunikation används det gemensamma radiosystemet RAKEL av såväl "blåljus-myndigheter" som samverkande aktörer.

Hur räddningsinsatser ska genomföras, både inom och utanför verksamhetens område, vid en allvarlig kemikalieolycka.

Oavsett typ av händelse utgår räddningstjänstens personal alltid ifrån en och samma ledningsmodell. Ledningsmodellen består av fem steg som genomförs i en logisk följd. Då olyckor oftast är dynamiska behöver befälet återgå till tidigare steg för att hålla modellen uppdaterad. Utöver de fem stegen finns det ett antal faktorer som ständigt måste behandlas för att ledningen ska bli så effektiv och ändamålsenlig som möjligt. Dessa kan man ej lägga in i den logiska följden utan dessa faktorer måste man kontinuerligt ta hänsyn till parallellt med de moment som beskrivs i femstegsmodellen och hamnar därför vid sidan om de fem stegen.

Nedan följer en beskrivning av specifika förmågor på de verksamheter som denna plan behandlar. En mer detaljerad beskrivning av RSNV:s allmänna operativa förmåga finns i handlingsprogrammet.

Kemira Kemi AB

För Kemira finns det detaljerade beredskapsplaner som bland annat beskriver övergripande hur en räddningsinsats ska genomföras, vilka resurser som finns och hur de ska samordnas. Utöver detta finns även detaljerade insatsplaner. Vid komplicerade anläggningar som Kemira Kemi AB är det särskilt viktigt att rätt åtgärder vidtas inom varje specifikt område. För att snabbt kunna larma rätt resurser till olika typer av olyckor har ett antal larmplaner upprättats.

Energiamnen

Planen för energiamnen beskriver övergripande hur en räddningsinsats ska genomföras, vilka resurser som finns och hur de samordnas. Den täcker även mer specifika moment som ska göras för att bryta ett händelseförlopp. Räddningstjänsten har även insatsplaner som beskriver riskkällor, riskområden, insatsvägar, brandposter, utrustning etc. Räddningstjänsten och företagen genomför regelbundet övningar för att säkerställa planernas funktion och aktualitet. Förbundets målsättning är att inom 30 minuter från larm kunna påbörja en insats. Insatsens inriktning, offensiv eller defensiv, beror på cisternens innehåll och förekomst av fasta installationer för skumpåföring. Vid sådana bränder larmas även SMC i Malmö som har kapacitet att släcka större cisternbränder eller bränder då flera cisterner är påverkade.

LMI AB

För LMI finns en utökad insatsplan där angreppsvägar, risker, kontaktpersoner på företaget, objektsinformation med mera finns tillgängligt.

Redogörelse av hur allmänheten, närliggande verksamheter, och andra verksamhetsplatser som faller utanför tillämpningsområdet för lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ska varnas och informeras vid en allvarlig kemikalieolycka.

Räddningstjänsten är emellanåt involverade i händelser av sådan karaktär att människor i dess närhet måste informeras och varnas i ett tidigt skede. För detta ändamål finns ett varnings- och informationssystemet som används av räddningstjänsten för att varna och informera allmänheten vid olyckor eller vid risk för olyckor. Det finns två nivåer av meddelanden; varnings- och informationsmeddelanden.

Viktigt Meddelande till allmänheten

Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA, används för att varna människor om en inträffad olycka som kan komma att påverka dem. Meddelandet går ut radio, TV och i vissa fall även via SMS. Ett VMA kan även kompletteras med utomhusvarning, populärt kallat "hesa Fredrik". Signalen i utomhuslarmet består av sju sekunder långa ljudstötar med 14 sekunders paus emellan.

Varningsmeddelande sänds direkt vid behov på begäran av behörig räddningsledare, myndighet eller företag. Efter att ett VMA har sänts kan allmänheten söka vidare information på till exempel webbplatsen krisinformation.se, informationsnumret 113 13 eller på kommunernas webbplatser. När faran är över meddelas det genom samma informationskanaler.

Den som begär VMA ansvarar för informationens innehåll och att uppgifterna är korrekta. Informationen lämnas till SOS-centralen som förmedlar den till Sveriges Radios sändningsledning. Meddelandet innehåller information om:

- vad som hänt
- vad som utgör det akuta hotet mot liv, hälsa och miljö
- vad människor ska göra för att skydda sig
- vad allmänheten kan göra för att eventuellt underlätta räddningsarbetet.

Vid olyckor inom Kemiras område som kan påverka omgivningen kan både RSNV och Kemira Kemi AB aktivera VMA.

Vilka åtgärder som allmänheten, närliggande verksamheter, samt verksamhetsplatser som faller utanför tillämpningsområdet för lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ska vidta i händelse av en sådan olycka.

Boende i närheten av verksamheterna på den högre kravnivån får information hem i brevlådan postledes och kan därför antas vara delvis förberedda om något skulle inträffa. I informationen framgår vad man som individ ska göra om något inträffar. I informationen uppmannas medborgarna att noga gå igenom innehållet så att de vet hur de ska agera vid en händelse.

För Kemira Kemi AB finns en gemensam informationsbroschyr framtagen och distribuerad till de närboende. Informationen berör bland annat hur allmänheten ska gå tillväga vid VMA. För Preem Petroleum AB, Nordic Storage AB och Logicator AB finns en informationsbroschyr framtagen som är distribuerad till företag och närboende. Även för LMI finns en framtagen och distribuerad informationsbroschyr.

Informationen kan nås från RSNV:s och kommunernas hemsidor.

Uppgift om hur underrättelser till berörd myndighet i annan stat ska lämnas enligt 6 kap. 10 § tredje stycket lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Om en olyckshändelse på någon av de i detta dokument berörda anläggningarna skulle kräva åtgärder i annat land än Sverige ska RSNV omedelbart meddela berörd myndighet i det aktuella landet.